

Hardsyssel Historisk Samfund udsender med jævne mellemrum et elektronisk nyhedsbrev til vores medlemmer med stort og småt om arrangementer, hvad bestyrelsen har gang i, og hvad du som medlem kan forvente og glæde dig til.

Hellig Kors Kloster er ramme om Historisk Samfunds sommermøde den 24. august.

Hvorfor ligger der et kloster midt i den vestjyske natur?

Historisk Samfund holder sommermøde i Hellig Kors Kloster den 24. august

På lyngheden nord for Skjern ligger en bemærkelsesværdig bygning. Helt alene i det åbne og tomme landskab troner en kampestenskirke på toppen af bakkeøen. Sammen med kirken findes et større bygningsanlæg i gamle teglsten, men med moderne eternittag. Stedet har navnet Hellig Kors Kloster. Hvorfor ligger der et kloster midt i den vestjyske natur? Klostervæsenet i Danmark blev jo afviklet efter katolicismens exit efter reformationen i 1536.

Hvorfor og hvordan kan medlemmerne af Hardsyssel Historisk Samfund blive meget klogere på lørdag den 24. august 2019. Da er Hellig Kors Kloster på Dejbjerg Hede en spændende ramme om Historisk Samfunds årlige sommermøde. Adressen på stedet er Lemvej 19, 6940 Lem.

Programmet

Arrangementet starter kl. 14 og slutter kl. 17. Under arrangementet vil lederparret på Hellig Kors Kloster, Marianne og Carsten Dalsgaard Hansen, vise rundt og fortælle om stedet, og formanden for Historisk Samfund, Per Lunde Lauridsen, der er formidlingschef på Ringkøbing-Skjern Museum, holder foredrag om området.

Der bliver serveret kaffe under mødet, hvortil alle er velkomne. Prisen for entré, inkl. kaffe, er 50 kr. for medlemmer og 100 kr. for ikke-medlemmer.

VIGTIGT: Af hensyn til kaffen er tilmelding til sommermødet nødvendigt. Tilmelding kan ske allerede nu på Hardsyssel Historisk Samfunds hjemmeside www.hardsyssel.org Der er også mulighed for telefonisk tilmelding til næstformand i Historisk Samfund, Gudrun Gormsen, på tlf. 9740 1887 eller mobiltlf. 5153 6560.

I god tid før sommermødet den 24. august får du endnu

Lemvig Kommunes borgmester, Erik Flyvholm, var dirigent på Historisk Samfunds generalforsamling på Hotel Lidenlund. Her ses han til højre sammen med formanden for Historisk Samfund, Per Lunde Lauridsen.

et nyhedsbrev om arrangementet. Læs mere om Hellig Kors Kloster på www.helligkorskloster.dk

Vidt omkring og nye initiativer

Glimt fra Historisk Samfunds årsmøde på Hotel Lidenlund i Lemvig

Hvad har Politigården i Holstebro, Søby Brunkulslejer ved Brande og Staby Efterskole vest for Ulfborg til fælles? Umiddelbart ikke så meget, bortset fra at de tre lokaliteter og institutioner alle hører til i det geografiske område, som Hardsyssel Historisk Samfund dækker og hver på sin måde er »fyrtårne« og spiller en stor rolle i dagligdagen i Midt- og Vestjylland.

Fælles for de tre lokaliteter er også, at de i 2018 var rammer om Historisk Samfunds tre årlige arrangementer for foreningens medlemmer - årsmødet på Politigården i Holstebro i marts, sommermødet i Søby Brunkulslejer i juni og Historiens Dag på Staby Efterskole i oktober. En understregning af, at Historisk Samfund i valget af mødesteder bestræber sig på at komme godt rundt i hele det område, som foreningen dækker.

Formanden for Hardsyssel Historisk Samfund, Per Lunde Lauridsen, Lem, konstaterede i sin beretning på foreningens generalforsamling/årsmøde på Hotel Lidenlund i Lemvig den 17. marts 2019, at de tre arrangementer gav spændende oplevelser til deltagerne, og at der var god tilslutning. Årsmødet på Politigården i Holstebro havde ca. 90 deltagere, mens sommermødet i Søby og Historiens Dag i Staby samlede henholdsvis ca. 60 og ca. 50 deltagere.

Nye initiativer

Formanden omtalte i sin beretning bl.a. også en række nye initiativer i foreningen, der alle har det formål at styrke interessen for det regionale- og lokalhistoriske arbejde i det midt- og vestjyske område. Et af initiativerne er udgivelsen af gratisavisen Hardsyssel Tidende, der med spændende lokalhistoriske artikler, leveret af frivillige skribenter, har fået en særdeles god modtagelse i området. (Læs om Hardsyssel Tidende andetsteds i dette nyhedsbrev).

Et andet af foreningens nye initiativer kan ses på foreningens hjemmeside www.hardsyssel.org hvor man er i gang med at indsamle links til historiske institutioner, foreninger

Bent Skaarup Pedersen, Stauning, (til venstre på billedet) har været med i ledelsen af Historisk Samfund i de seneste 15 år, heraf syv år fra 2010 til 2017 som næstformand. I de seneste 2 år har Bent været suppleant til bestyrelsen. På generalforsamlingen i Lemvig ønskede han ikke genvalg. Han blev på posten som suppleant afløst af Henrik Hvas-Busk, der ses til højre på billedet.

Jens Erik Villadsen, Holstebro/Fjaltring, og Frode Riber, Krunderup, blev på foreningens generalforsamling i Lemvig genvalgt til bestyrelsen. Jens Erik Villadsen (til venstre på billedet) er webmaster og står for Historisk Samfunds hjemmeside, og Frode Riber er kasserer i foreningen.

og lokaliteter i det midt- og vestjyske område. Formålet er at gøre det lettere for alle hurtigt at finde frem til de mange spændende lokalhistoriske aktiviteter, der foregår rundt omkring i området, f.eks. i de lokalhistoriske arkiver. Se mere på hjemmesiden under menupunktet »Museer m.m.« I et senere nummer af Historisk Samfunds nyhedsbrev kan du læse mere om dette arbejde, der har Per Axelsen, Stauning, som tovholder.

I beretningen nævnte Per Lunde Lauridsen bl.a. også, at Historisk Samfund er blevet medlem af Kultursamarbejdet i Midt- og Vestjylland. Kultursamarbejdet er et netværk, der består af Herning, Holstebro, Ikast-Brande, Ringkøbing-Skjern, Lemvig, Struer og Skive kommuner samt over 70 kultursteder i de syv kommuner. Formålet med Kultursamarbejdet er at synliggøre og markedsføre de mange kulturtilbud i Midt- og Vestjylland. Historisk Samfunds medlemskab af Kultursamarbejdet skal især ses i lyset af mulighederne for på den måde at være en aktiv del af det samlede kulturbillede i området, både indadtil og udadtil. (Læs mere om Kultursamarbejdet i Midt- og Vestjylland på www.kulturspot.dk).

Kontingentet stiger

På generalforsamlingen fremlagde foreningens kasserer, Frode Riber, regnskabet for det forløbne år. Det viste et underskud på godt 13.000 kr. Ved udgangen af året havde foreningen 671 medlemmer - en tilbagegang på ca. 30 medlemmer i forhold til året før.

Medlemskontingentet til Historisk Samfund har i en år-række været uændret på 160 kr. om året. Netop på grund af de senere års underskud i foreningen og det faldende medlemstal foreslog bestyrelsen på generalforsamlingen, at kontingentet for det kommende år stiger til 195 kr. Det blev enstemmigt vedtaget af deltagerne i generalforsamlingen.

Farvel efter 15 år

På valg til bestyrelsen var Gudrun Gormsen, Holstebro, Frode Riber, Krunderup, og Jens Erik Villadsen, Holstebro/Fjaltring. De blev alle genvalgt. De to øvrige medlemmer af bestyrelsen er Per Lunde Lauridsen, Lem, og Hans Herping, Ringkøbing.

Ifølge foreningens vedtægter vælges der hvert år på ge-

Tidl. museumsinspektør på Lemvig Museum, Ellen Damgaard, holdt med udgangspunkt i sin nye bog »Lemvig - en vestjysk verden« foredrag på årsmødet.

Der var god tilslutning til Historisk Samfunds årsmøde på Hotel Lidenlund. Her er et udsnit af de ca. 75 deltagere i mødet. Hotel Lidenlund hed tidligere Industrihotellet.

neralforsamlingen to suppleanter, som kan deltage aktivt i bestyrelsesarbejdet. På valg som suppleanter var Per Axelsen, Stauning, og Bent Skaarup Pedersen, Stauning. Per Axelsen blev genvalgt. Bent Skaarup Pedersen ønskede ikke genvalg og blev afløst af Henrik Hvas-Busk, Lemvig.

Bent Skaarup Pedersen har været med i ledelsen af Historisk Samfund i 15 år, heraf syv år fra 2010 til 2017 som næstformand. På generalforsamlingen fik Bent Skaarup Pedersen af formanden overrakt en flaske Hardsyssel Bitter som tak for lang og tro tjeneste i og for foreningen.

Som revisorer genvalgtes Børge Sørensen, Ringkøbing, og Steen Løvbjerg, Ringkøbing.

Generalforsamlingen blev ledet af Lemvigs borgmester, Erik Flyvholm. Som tak for indsatsen fik Erik Flyvholm et eksemplar af bogen »Fattiggårde og fattighuse i Ringkøbing Amt« og en flaske Hardsyssel Bitter.

Lemvigs historie

Efter generalforsamlingen holdt tidligere museumsinspektør på Lemvig Museum, Ellen Damgaard, som omtalt i en artikel i forrige nyhedsbrev foredrag med udgangspunkt i sin nye bog »Lemvig - en vestjysk verden«. Bogen handler om Lemvigs historie i perioden 1200-1800. Den vil senere blive fulgt op af yderligere to bind, der fortæller byens og egnens historie helt op til vore dage.

Ny avis fra en 113-årig forening

Hardsyssel Historisk Samfund har udgivet det andet nummer af Hardsyssel Tidende

I medieverdenen anno 2019 hører det absolut til sjældenheder, at nye aviser på papir ser dagens lys. Hardsyssel Tidende er ikke desto mindre en af slagsen. Den udgives endda af en forening, der har 113 år på bagen, og avisen er gratis.

I 2018 udgav Hardsyssel Historisk Samfund af 1906 et prøvenummer af Hardsyssel Tidende. Det slog så godt an, at det andet nummer af avisen udkom i starten af foråret 2019 i 2.000 eksemplarer. Avisen, der er på otte sider, kan bl.a. hentes på biblioteker og museer i det midt- og vestjyske område og andre offentlige steder, hvor der kommer mange mennesker.

HARDSYSSSEL TIDENDE

NR. 2 - BLADET UDGIVES AF HISTORISK SAMFUND AF 1906

Hellig Kors - klosteret på lyngheden

Klosteret ses fra sydvest. Huset bagved er det neorokoko, som lægemissionsaren Anna Gramsen selv beboede i 1920. (Foto: Erlend Lønseth)

Al Per Lunde Lauridsen - På lyngheden nord for Skjern ligger en bondeejerslevning bygning, kaldt alene i det åbne og tomme landskab tone en kampstøtte på toppen af bakken. Sammen med kirken findes et stam bygningsanlæg gennem taget, men med moderne eterslag. Skedet har det voldsomme navn Hellig Kors Kloster. Huset ligger der et kloster midt i den vestjyske natur? Klosteret blev i Danmark blev afviklet efter statskassens øst eller reformationsen i 1536.

En krigsrelig
I starten af 1900-tallet vokser en ung mand ved navn Hjalmar Raabing op på en gård syd nord for heden. Han bliver uddannet teolog og bliver som præst i Trumme kirke i Nordjylland. Han og hans hustru hval bliver inspireret af den hellige kirke tradition, som betoner de kirkelige handlinger, ritualer og regelbaserede bønner. Præstevaret vil visionen om at bygge et kloster. Da

tre for klostetiden, ville Hellig Kors Kloster modtage til en væksten i det moderne og sekulariserede Danmark.

At det lykkedes at bygge skedet, er sjældent, men lykkedes, og skedets ikke mindst Rådberg parrets målretning. Da klosteret var klar til indflytning, krævede myndighederne nogle ændringer, bl.a. brandtryk. Dette fik præst Rådberg ikke været. De formåede dermed ikke at få etableret det monokongelige fællesskab, som skedet skulle rumme. Tiden var måske løbet fra dem eller måske var præsten blevet mere excentrisk med årene.

Da de blev pensioneret, besluttede sig på skedet og havde yderst sparsomt. I 1920 blev de begge bragt skedet igen ved en trafikulykke ikke langt fra klosteret.

Klosteret lever til en dag, og er blevet drevet videre af frivillige kræfter. Gruppen af unge og voksne kan bo på skedet, som en form for kloster-lystskole, med siddebænke, løbetid og bønner.

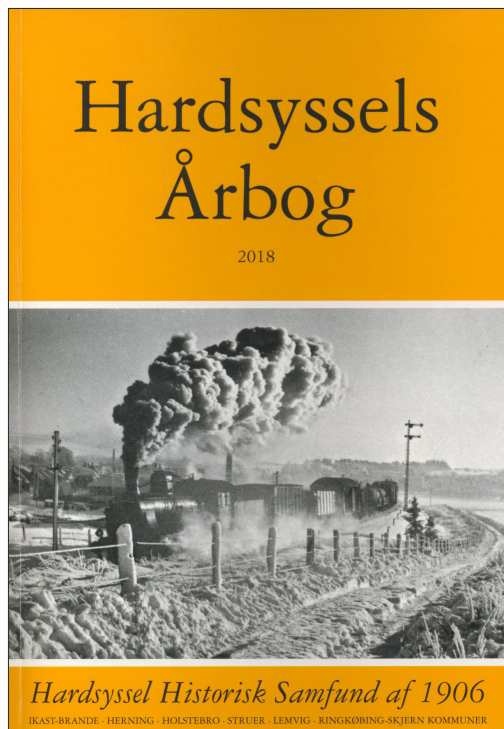
I 2017 blev der konstateret skimmelrot i murene bygningsværket, og derfor er klosterets fremtid usik.

I 1972 brugte Sammeke en artikel om Rådberg og klosteret. (Billedet er aflyst fra avisen i bladet).

FAKTA OM HELLIG KORS KLOSTERET

- ✓ Historisk Samfunds Sommermøde 24. aug. 2019 kl. 14.
- ✓ Bygget 1927-1975 af frivillige.
- ✓ Ca. 2.000 kvadratmeter i tre plan.
- ✓ Kirken i kampsten, ellers i genbrugt mursten.
- ✓ 14 hektar hede på toppen af Døjbjergbakke.
- ✓ Folkekirkelig - åben for rundvisninger og besøg.
- ✓ Adresse: Lemvig 19, 6940 Lem.
- ✓ Hjemmeside: helligkorskloster.dk
- ✓ Læs mere: »Hvad er Hellig Kors Kloster« af Poul Ubbald, 2002.

Forsiden af det seneste nummer af Hardsyssel Tidende.

Forsiden af 2018-udgaven af Hardsyssels Årbog.

Mere aktualitet

I over 110 år har en årlig udgivelse af Hardsyssels Årbog været et af foreningens bidrag til og »talerør« for den lokalhistoriske interesse i det midt- og vestjyske område.

- Formålet med Hardsyssel Tidende er i løbet af året bl.a. at supplere med gode, korte historier med mere aktualitet i et samarbejde med foreninger, professionelle, amatører og andre, der er optaget af og bidrager til at udbrede kendskabet til og interessen for lokalhistorien i det midt- og vestjyske område, siger Bent Hansen, Bording, der er redaktør for Hardsyssel Tidende.

Det er tanken, at Hardsyssel Tidende skal udkomme et par gange om året med artikler om både ældre lokalhistorie og mere nutidige emner af historisk interesse. I det seneste nummer af Hardsyssel Tidende kan man f.eks. læse om Hellig Kors Kloster på Dejbjerg Hede, Kaj Munk stenen i Hørbylunde Bakker, Dannebrog, som i år har 800 års jubilæum, og den nye direktør for Ringkøbing-Skjern Kommune, Mette Bjerrum Jensen. Du kan læse de to første numre af Hardsyssel Tidende på www.hardsyssel.org

Frivilligt arbejde

Udgivelsen af Hardsyssel Tidende er frivilligt og ulønnet arbejde. Ud over redaktøren af avisen, Bent Hansen, består redaktionen af Annette Holm, Ringkøbing, Jon Høgh, Tim, Per Axelsen, Stauning, Per Lunde Lauridsen, Lem, og Thora Juhl, Stauning. Layout står Erhard Leach, Ringkøbing, for.

- Vi er efterhånden ved at få oprettet et godt netværk af frivillige, som vil medvirke ved distribution af Hardsyssel Tidende i deres respektive lokalområder, så den kommer ud til flest mulige læsere i det midt- og vestjyske område, siger redaktør Bent Hansen.

Han tager gerne imod henvendelser fra medlemmer, som vil medvirke ved distribution af Hardsyssel Tidende. Bent modtager også (på tlf.nr. 3121 2242) gerne forslag og ideer til spændende lokalhistoriske artikler i kommende numre af gratisavisen.

Næste nummer af Hardsyssel Tidende ventes at udkomme i starten af oktober 2019.